

การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหา บัณฑิตและดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ ภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

The study of the intruotional model of master and doctor of public administration program in public policy and public management, Department of Social Science Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

กมลพร สอนศรี¹, นภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ²
Gamolporn Sonsri¹, Nopraenu Sajjarax dhirathiti²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและดุขฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) ศึกษาความ
คิดเห็นของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบต่างๆที่ใช้ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
และดุขฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ 3) นำเสนอแนวทางการจัดรูปแบบการเรียน
การสอนที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนตามหลักการ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” โดยใช้วิธีการวิจัยเชิง
คุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษจากเอกสารและงานวิจัย (Documentary Research)
และศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกต
แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับคณาจารย์
ผู้สอนของหลักสูตรฯ และ นักศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและดุขฎีบัณฑิต

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
และดุขฎีบัณฑิต มีหลายรูปแบบ อาทิ รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์, รูปแบบการเรียนการสอนเน้น
ความจำ, รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์, รูปแบบ
การเรียนการสอนทางตรง (พุทธพิสัย+ทักษะพิสัย) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟฟิก เป็นต้น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

¹ Assistant Professor Dr., Department of Sociology, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.

² Assistant Professor Dr., Department of Sociology, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.

นอกจากนั้น ในส่วนของผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและดุขุฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นใน 7 ด้าน ได้แก่ 1. เอกสารบรรยาย 2. การเรียนการสอนนอกสถานที่ 3. งานที่ได้รับมอบหมาย ควรปรับให้เข้ากับชีวิตประจำวันของนักศึกษา 4. บรรยากาศการเรียนการสอน 5. วิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ 6. ทักษะภาษาต่างประเทศ 7. รูปแบบการสอน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย มี 3 แนวทาง คือ 1) การจัดรูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิจัย ควรใช้รูปแบบการสอนโดยใช้กราฟฟิก รูปแบบการสอนแบบซั๊กค่าน และรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) การจัดรูปแบบการเรียนการสอนวิชาหมวดทฤษฎี ควรใช้รูปแบบการสอนแบบซั๊กค่าน และควรมีการดูงานนอกสถานที่ และ 3) การจัดรูปแบบการเรียนการสอนวิชาหมวดประยุกต์ ควรใช้ รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย และควรเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในประเด็นต่างๆเกี่ยวกับบทเรียน

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน

Abstract

The objectives of this research were, firstly, to study and analyse the instruction models used in the Master's and Doctoral Degree in Public Policy and Public Management, Department of Social Science, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University. Secondly, it was designed to study the student needs on teaching methods being employed in the above-mentioned programmes. Finally, the research was aimed at providing recommendations on teaching methods and guidelines suitable for the student needs. Regarding the research methodology, qualitative research incorporating documentary research, in-depth interview and focus group techniques were used to collect data from faculty members, master's and doctoral students of these two programmes.

The results demonstrated that there were several instruction models currently in use among teaching personnel in Master's and Doctoral Degree in Public Policy and Public Management Programme, including, the Concept Attainment Model, Memory Model, Torrance's Future Problem Solving Instruction Model, Direct Instruction Model, Graphic Organiser Instruction Model and so on. As per teaching methods preferred among students, there were 7 areas of needs and improvements identified as follows: 1) lecture handouts; 2) a combination of classroom teachings with field trips; 3) assignments relevant to students learning experience; 4) teaching and learning environment; 5) instructors and experts; 6) English proficiencies; and 7) teaching styles.

The recommendations put forward in this research included: firstly, on research module, the Graphic Organiser Instruction Model, Interactive Q&A Model, Creative Thinking Model were the key teaching methods. Secondly, on theoretical module, the Interactive Q&A Model and classroom teaching with field trips were recommended. Finally, on theory application module, Inductive Thinking Model and the use of outside experts were the main recommendations.

Keywords: Instruction models and methods

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำให้ผู้เรียนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ”

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์เป็นหลักสูตรที่มีการเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆทั่วประเทศ และเป็นหลักสูตรที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายทั้งในกลุ่มของผู้ที่ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภาครัฐ นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาที่มีฐานความรู้ในทางรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์โดยตรงหรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาสาขาวิชานี้มาก่อน และรวมไปถึงผู้สนใจศึกษาที่มีฐานความรู้จากสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้อง ฯลฯ การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานต่างกันทั้งใน

ด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และประสบการณ์จึงเป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารหลักสูตรที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และก่อให้เกิดผลผลิตซึ่งเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและสถาบัน

การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหบัณฑิตและดุสิตบัณฑิตในคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีรูปแบบที่พึงพาความชำนาญเฉพาะของคณาจารย์ประจำหลักสูตร อาจกล่าวได้ว่า หลักคิดในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ ที่เป็นอิสระและขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์ของผู้สอน เป็นการสร้างความหลากหลายให้กับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร และผู้เรียนก็จะได้รับประโยชน์จากเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน รูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอนที่มีการนำมาใช้ในหลักสูตรฯ ยังมีได้มีการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมจึงไม่เกิดลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณาจารย์ผู้สอน และขาดการนำเอาแบบอย่างการปฏิบัติที่ดี (best practice) มาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดการต่อยอดทางเทคนิคการสอนที่มีใช้เพียงเพิ่มพูนอัตลักษณ์ของผู้สอนแต่ยังให้ประโยชน์กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น งานวิจัยนี้ จะเป็นงานวิจัยแรกที่จะได้มีการรวบรวมรูปแบบการเรียนการสอนที่นำมาใช้โดยคณาจารย์ของหลักสูตร และวิเคราะห์ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และกระบวนการของการนำรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมาใช้ในชั้นเรียน เพื่อนำไปพัฒนาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน ที่ใช้อยู่ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบต่างๆที่ใช้ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนตามหลักการ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”

3. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนทั้งที่เป็นแบบดั้งเดิมและรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล และศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น คณาจารย์ประจำ

หลักสูตรฯ จำนวน 10 คน และนักศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต จำนวน 50 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

- อาจารย์ที่มีบทบาทในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกต ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น คณะผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดรายละเอียดของคำถามไว้ล่วงหน้า และมีเนื้อหาที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบที่คณาจารย์ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใช้ในการเรียนการสอนแก่นักศึกษาในหลักสูตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในปัจจุบัน ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน และความคิดเห็นในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้ดำเนินการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อศึกษารูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะในส่วนของกระบวนการและเทคนิคการเรียนการสอน โดยคณะผู้วิจัยจะมีกรบันทึกข้อมูลผ่านแบบสังเกตที่ได้จัดทำขึ้น

หลังจากคณะผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมิน

รูปแบบการเรียนการสอนจากการรวบรวม วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้มีการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิในด้านรูปแบบการเรียนการสอน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงและแม่นยำของเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเน้นการบรรยายและจำแนกลักษณะเฉพาะของรูปแบบการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายการวิจัยที่กำหนด ได้แก่ การบรรยายและจำแนกลักษณะเชิงหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการและเทคนิคการเรียนการสอนนอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์และตีความบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเสริมหรืออุปสรรคในการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกคณาจารย์ผู้สอน และการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรรัฐประศาสน

ศาสตรมหาบัณฑิตและดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐมีหลากหลายและสอดคล้องตามเทคนิคของผู้สอนแต่ละรายวิชา อีกทั้ง รูปแบบการเรียนการสอนที่ค้นพบจากการวิจัย ยังสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามรายวิชานั้นๆ อีกด้วย กล่าวคือ ผู้สอนนำเทคนิคการสอนที่มีรูปแบบการสอนที่เหมาะสม เช่น หมวดวิจัย ต้องอาศัยเทคนิคการสอนที่ต้องนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ถูกต้องและสอดคล้องกับลักษณะของการวิจัยที่มีรูปแบบแตกต่างกันไป เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอนโดยส่วนใหญ่ที่แต่ละหมวดวิชา มีลักษณะเหมือนกัน เมื่ออยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งผู้สอนนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการเรียนการสอนวิชานั้นๆ และประยุกต์ตามสถานการณ์ปัจจุบันที่อาศัยสื่อเทคโนโลยี และการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน โดยเฉพาะหลักสูตรการศึกษาระดับมหาบัณฑิตและดุขฎิบัณฑิตเป็นระดับการศึกษาที่ผู้เรียนต้องการมีทักษะที่เปิดกว้าง พร้อมกับ การเรียนการสอนที่เปิดมุมมองทางความคิดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นหลัก และผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อธิบายหรือชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะต้องอาศัยการประเมินผู้เรียนจากผลงานทั้งเชิงกลุ่มและเชิงเดี่ยว หรือการอภิปรายหน้าชั้นเรียนเพิ่มเติม โดยที่รูปแบบต่างๆ เหล่านี้ได้ถูกแทรกซึมเข้าไปเป็นเทคนิคการเรียนการสอนของคณาจารย์ในหลักสูตรนโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐได้อย่างลงตัว และจากผลการวิจัยที่ค้นพบยังสอดคล้องการรูปแบบต่างๆ เหล่านี้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตรนโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 สรุปรูปภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตและ
ดุุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

รูปแบบการเรียนการสอน	หมวดประยุกต์	หมวดวิจัย	หมวดทฤษฎี
ด้านพุทธิพิสัย (เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งเนื้อหาสาระนั้นอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด)			
รูปแบบการเรียนการสอนโน้ตทัศน์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระได้อย่างเข้าใจ	√	√	√
รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย ซึ่งเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำของนักศึกษาได้รวดเร็ว และดียิ่งขึ้น	√		√
รูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำเสนอโน้ตทัศน์กว้างล่วงหน้า ซึ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนได้	√		√
รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ ทำให้การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยความจำต่างๆ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาสาระต่างๆ ที่และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการจำ	√	√	√
รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟฟิก ซึ่งจะช่วยให้ง่ายแก่การจำ	√		√
ด้านจิตพิสัย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกเจตคติค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง			
รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม เป็นรูปแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้สึก/เจตคติ/ค่านิยม/คุณธรรมหรือจริยธรรมที่พึงประสงค์	√	√	
รูปแบบการเรียนการสอนโดยการชก้าน			
รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของแซฟเทล โดยใช้บทบาทสมมติผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้อื่น รวมทั้งมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น	√		√
ด้านทักษะพิสัย เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ			

รูปแบบการเรียนการสอน	หมวดประยุกต์	หมวดวิจัย	หมวดทฤษฎี
รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ซึ่งผู้เรียนจะสามารถกระทำหรือแสดงออกอย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ ในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์			√
รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ซึ่งจะมุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน)		√	
การพัฒนาทักษะกระบวนการ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินการต่างๆซึ่งอาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญาเช่น กระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้ หรือกระบวนการคิดต่างๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การคิดริเริ่มสร้างสรรค์			
รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนจะสามารถสืบสอบและเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความใฝ่รู้และมีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น และได้พัฒนาทักษะการสืบสอบ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการทำงานกลุ่ม	√	√	
รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย			
รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์			
รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์ ซึ่ง ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา และตระหนักถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถใช้ทักษะการคิดแก้ปัญหาใช้ในการแก้ปัญหาปัจจุบัน และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	√	√	√
การบูรณาการ เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ			
รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (พุทพพิสัย+ทักษะพิสัย) ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว อีกทั้งได้ฝึกปฏิบัติตามความสามารถของตน จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และมีแรงจูงใจในการเรียนมีความรู้สึกที่ดี	√	√	
รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง ซึ่ง ผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ในระดับที่สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ	√	√	√
รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ	√	√	√

จากตารางสรุปข้างต้น สามารถอธิบายรายละเอียดตามหมวดวิชาได้ ดังนี้

4.1.1 รูปแบบการเรียนการสอน หมวดวิชาประยุกต์

รูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ หมวดประยุกต์โดยส่วนใหญ่คณาจารย์จะมีรูปแบบการสอนที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมได้ 12 รูปแบบ และสรุปรวมกันออกมาเป็น 4 รูปแบบการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

4.1.1.1 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านพุทธิพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน 5 รูปแบบด้วยกัน ประกอบไปด้วย 1.รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ 2.รูปแบบการเรียนการสอนของงานเย 3.รูปแบบการเรียนการสอนโดย การนำเสนอโมโนทัศน์กว้างล่วงหน้า 4.รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ และ 5.รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟฟิก

4.1.1.2 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านจิตพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งหมด 2 รูปแบบคือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม 2.รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของเซฟเทล

4.1.1.3 รูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะกระบวนการ พบว่า มีการเรียนการสอนทั้งหมด 2 กระบวนการคือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และ 2.รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาขนาดตามแนวคิดของทอร์แรนซ์

4.1.1.4 รูปแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งหมด 3 รูปแบบคือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (พุทธิพิสัย+ทักษะพิสัย) 2.รูปแบบการ

เรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง 3.รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนในหมวดประยุกต์ของหลักสูตรฯ พบว่า ยังมีรูปแบบการเรียนการสอนที่อยู่นอกเหนือจากรูปแบบต่างๆ ของนักวิชาการที่ได้ถูกกำหนดเป็นแบบสังเกตการณ์แล้วนั้น คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียนทุกคนและผู้สอนในประเด็นการนำเสนอผลงานของผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะได้รับเอกสารประกอบการสอนก่อนเริ่มบทเรียน โดยเป็นการให้วิเคราะห์เนื้อหาในเอกสารนั้นร่วมกัน ในระดับปริญญาเอก นอกจากจะเชิญผู้เชี่ยวชาญในวิชานั้นๆ มาบรรยายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นร่วมกันแล้ว ยังมีการพาไปศึกษาดูงานในสถานที่จริง เช่น กรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสถานที่และสถานการณ์จริงจากผู้เชี่ยวชาญถึงพื้นที่

4.1.2 รูปแบบการเรียนการสอน หมวดวิชาวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนในหมวดวิจัยนั้นจะมีรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากหมวดอื่นๆ เล็กน้อย โดยเฉพาะในส่วนของการทำวิจัย ซึ่งจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ 9 รูปแบบ โดยผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็น 5 รูปแบบหลัก ดังนี้

4.1.2.1 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านพุทธิพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งหมด 2 รูปแบบคือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ 2.รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ

4.1.2.2 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านจิตพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน 1 รูปแบบคือ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม

4.1.2.3 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านทักษะพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน 1 รูปแบบคือ รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีรี่

4.1.2.4 รูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการ พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบทอดแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม 2.รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์

4.1.2.5 รูปแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน 3 รูปแบบ คือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (พุทธพิสัย) 2.รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง 3.รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนในหมวดวิจัย อาศัยรูปแบบหรือเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริงและสามารถลงพื้นที่ตามเทคนิคของบทเรียน ซึ่งผู้สอนจะอาศัยการสอนที่เน้นความจำเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากหมวดวิจัยต้องอาศัยเนื้อหาเชิงทฤษฎีในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีกฎเกณฑ์ด้านขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยเป็นกรอบในการเรียน อีกทั้ง ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความใกล้ชิดกับผู้สอน โดยอาศัยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนในการทำวิจัย และยังติดตามความก้าวหน้าเป็นรายกลุ่มอย่างใกล้ชิดอีกด้วย

4.1.3 รูปแบบการเรียนการสอน หมวดวิชาทฤษฎี

รูปแบบการเรียนการสอนของหมวดทฤษฎีมีเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพร้อมจดบันทึก โดยสามารถ

สรุปเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอนได้ทั้งหมด 11 รูปแบบ โดยผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็น 5 รูปแบบหลัก ดังนี้

4.1.3.1 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านพุทธพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมด 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1.รูปแบบการเรียนการสอนมนทัศน์ 2.รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย 3.รูปแบบการเรียนการสอนโดยการเสนอมนทัศน์กว้างล่วงหน้า และ 4.รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ

4.1.3.2 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านจิตพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมด 1 รูปแบบคือ รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของเซฟเทล

4.1.3.3 รูปแบบการเรียนการสอน ด้านทักษะพิสัย พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมด 1 รูปแบบคือ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน

4.1.3.4 รูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะกระบวนการ พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบทอดและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม 2.รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์

4.1.3.5 รูปแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ พบว่า มีรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมด 3 รูปแบบคือ 1.รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง 2.รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3.รูปแบบอื่นๆ เช่น การสอนที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอน

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับคณาจารย์และนักศึกษาในหลักสูตร พบว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมวด

ทฤษฎี ส่วนใหญ่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนได้อย่างเต็มที่ โดยอาศัยเทคนิคการบรรยายผ่านสื่อ คือ power point พร้อมทั้งแจกเอกสารประกอบการบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำกลับไปทบทวนได้อีกครั้งหนึ่ง กอปรกับการมอบหมายงานให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรายงานหน้าชั้นเรียน ซึ่งเป็นบทเรียนที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และนำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างกลุ่มผู้เรียนและผู้สอน เมื่อจบบทเรียน ผู้สอนจะสรุปบทเรียนทั้งหมด พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและตอบคำถามให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

4.2 ผลการศึกษาความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนหลักสูตรนโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

จากผลการศึกษาความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและดุขุฎิบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ โดยวิธีการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

4.2.1 การเรียนการสอนในหลักสูตรฯ ในภาพรวม พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี ถึงดีมาก โดยสะท้อนจากตัวชี้วัดต่างๆ ที่สำนักงานอุดมศึกษา มาตรวจสอบ คือ อาจารย์ต้องมีคุณวุฒิ วิทยวุฒิ หรือเกณฑ์ต่างๆ ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กำหนดมา

4.2.2 เทคนิคการสอนของคณาจารย์ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่นำเสนอบทเรียนด้วย Power point ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในแต่ละหัวข้อของการเรียนการสอนได้ตามลำดับ แต่ข้อเสนอนักศึกษา คือ อยากให้มีการอธิบายขยายรายละเอียดตามหัวข้อที่บรรยายเพิ่มมากขึ้น และควรมีเอกสารประกอบการเรียนในแต่ละวิชาให้

กับนักศึกษาไปศึกษาและทำความเข้าใจมาก่อน ย่อมทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจและทบทวนบทเรียนด้วยตนเองได้สะดวกยิ่งขึ้น

4.2.3 ลักษณะการสอน พบว่า ทุกหมวดวิชาในหลักสูตรเน้นการบรรยายและอภิปรายในห้องเรียน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา และอาจารย์ อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ หรือเข้าไปดูงานจากองค์กรต่างๆ เพื่อเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ และสร้างองค์ความรู้มาประยุกต์กับบทเรียนทำให้เข้าใจบทเรียนต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

4.2.4 ปัญหาในการเรียนการสอน พบว่า การทำแบบฝึกหัดในแต่ละวิชา รวมถึงรายงาน อาจารย์ควรมีการสะท้อนกลับผลงานของนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองและปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น อีกทั้งควรมีการเพิ่มเติมเรื่องการเรียนอังกฤษเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะทางภาษา

4.2.5 การเรียนการสอนหมวดที่เหมาะสมในแต่ละหมวดวิชา พบว่า หมวดวิชาทฤษฎีควรอธิบายประเด็นสำคัญของทฤษฎีและเน้นจุดสำคัญช่วงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีในแต่ละยุค หมวดวิชาวิจัย มีการจัดการเรียนการสอนทั้งการทำวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพโดยละเอียด หมวดวิชาประยุกต์ การเชิญอาจารย์หรือวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาทำให้นักศึกษาได้เปิดประสบการณ์ และได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ในเชิงลึก

4.3 ผลการศึกษาแนวทางการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ความเหมาะสมของแต่ละหมวดวิชา

หมวดวิชาทฤษฎี ควรเน้นในเรื่องเนื้อหาของทฤษฎี ต้องอาศัยการบรรยายเป็นการปูพื้นฐานเพื่อนำมาสู่ความสงสัย และการอภิปรายวิพากษ์ปัญหากันในห้องเรียนต่อไป คณาจารย์ต้องทำให้นักศึกษาเข้าใจในทฤษฎีต่างๆ อย่าง

ชัดเจนก่อน

หมวดวิชาวิจัย ควรลงมือปฏิบัติหรือลงพื้นที่ ให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถมองปัญหาได้ว่าอะไรเป็นปัญหาในการวิจัย ให้ นักศึกษาสามารถสังเกตเห็นเองได้ว่าอะไรคือ ปัญหาการวิจัย วิธีการวิจัย และแนวทางที่จะนำไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูล

หมวดวิชาประยุกต์ อาจารย์ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบฝึกหัดหรือการลงพื้นที่ การมอบหมายงานให้ทำในลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและจดจำได้ดียิ่งขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและ คุษภูษบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อภิปรายผลดังนี้

5.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่ คณาจารย์ผู้สอนมีการนำมาประยุกต์ใช้เหมือนกันทั้ง 3 หมวดวิชา

รูปแบบการเรียนการสอนมนทัศน์ จัดอยู่ในรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระบทเรียน และสามารถสร้างมนทัศน์จากบทเรียนเรื่องนั้นๆได้ด้วยตนเอง

รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ จัดอยู่ในรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เช่นกันกับรูปแบบการเรียนการสอนมนทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้ดีและยาวนานยิ่งขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอว์แรนซ์ จัด

อยู่ในรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skill) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์โดยใช้เหตุผล การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีระบบ

รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง จัดอยู่ในรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ ของผู้เรียนไปพร้อมๆ กัน โดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการพัฒนาเป็นองค์รวม

รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ จัดอยู่ในรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการเช่นเดียวกับการสอนโดยการสร้างเรื่อง มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยตนเอง และร่วมมือกับเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคม

5.2 รูปแบบการเรียนการสอนที่ คณาจารย์นำมาปรับประยุกต์ใช้ในลักษณะเหมือนกัน 2 หมวดวิชา

หมวดประยุกต์และหมวดวิจัย มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมือนกัน ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และรูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (พุทธิพิสัย+ทักษะพิสัย) ผู้วิจัยสามารถ อภิปรายแต่ละรูปแบบได้ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัย ของบลูม คณาจารย์ผู้สอนต่างก็มีการใช้การสอนรูปแบบดังกล่าว ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนสู่บทเรียน ในส่วนของหมวดวิจัย การสอนด้วยวิธีดังกล่าว เป็นการเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนก่อนลงพื้นที่ทำวิจัย การลงพื้นที่ทำให้ผู้เรียนได้เปิดประสบการณ์ได้พูดคุยสอบถามปัญหากับคนในพื้นที่

รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (พุทธพิสัย+ทักษะพิสัย) การประยุกต์ใช้รูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวอ่านบทเรียนมาก่อน สามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นในส่วนหมวดวิจัย มุ่งหวังให้ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนจึงมีการวางแผนการสอนให้เนื้อหาสาระเป็นไปตามลำดับ

รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม คณาจารย์ผู้สอนใช้รูปแบบการสอนดังกล่าวซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ อีกทั้งในส่วนหมวดวิชาวิจัยนั้น การสอนรูปแบบดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากการทำงานเป็นกลุ่ม เกิดทักษะวางแผนการทำงาน

หมวดประยุกต์และหมวดทฤษฎี มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมือนกัน ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย รูปแบบการเรียนการสอนโดยการนำเสนอมนทัศน์กว้างล่องหน้า รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟฟิก และรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของแซฟเทล ผู้วิจัยสามารถอภิปรายแต่ละรูปแบบได้ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย คณาจารย์ผู้สอนหมวดประยุกต์และหมวดวิชาทฤษฎีต่างก็มีการใช้การสอนรูปแบบดังกล่าว โดยสาระการสอนหมวดประยุกต์และหมวดทฤษฎีมีลักษณะคล้ายคลึงกันในแง่ของความหลากหลายของบทเรียนซึ่งทั้งสองหมวดมีสาระย่อยๆ หลายประเด็น การเรียนการสอนในแต่ละครั้งบทเรียนจะมีความเชื่อมโยงกัน

การเรียนการสอนโดยการนำเสนอมนทัศน์กว้างล่องหน้า คณาจารย์ผู้สอนหมวดประยุกต์และหมวดทฤษฎีต่างก็มีการใช้การสอนรูปแบบดังกล่าว โดยในการสอนหมวดประยุกต์โดยใช้รูปแบบการสอนดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเข้าใจ

บทเรียนได้ง่าย และเร็วขึ้น เนื่องจากตัวอย่าง หรือประสบการณ์จริงใกล้ตัว ทำให้มองเห็นภาพ ในส่วนการเรียนการสอนหมวดวิจัยยังไม่พบรูปแบบการสอนโดยการนำเสนอมนทัศน์กว้างล่องหน้า

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟฟิก คณาจารย์ผู้สอนหมวดประยุกต์และหมวดทฤษฎีต่างก็มีการใช้การสอนรูปแบบดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนที่ต้องใช้การวิเคราะห์ ดูตัวเลข เปรียบเทียบ เพื่อสามารถใช้กราฟฟิกต่างๆ เป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์แนวโน้ม หรือพยากรณ์สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของแซฟเทล คณาจารย์ผู้สอนหมวดประยุกต์และหมวดทฤษฎีต่างก็มีการใช้การสอนรูปแบบดังกล่าว โดยในการสอนหมวดประยุกต์โดยใช้รูปแบบการสอนดังกล่าวทำให้การจำลองสถานการณ์จริงที่สอดคล้องกับบทเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วมกับบทเรียน ในส่วนการเรียนการสอนหมวดทฤษฎีการใช้รูปแบบการสอนโดยบทบาทสมมติทำให้ผู้เรียนได้ปลดปล่อยความคิดและพฤติกรรมอย่างอิสระ

5.3 รูปแบบการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้เพียงหมวดวิชาเดียว

ซึ่งหมวดวิจัยเป็นเพียงหมวดเดียวที่มีการนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส มาประยุกต์ใช้ รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ เนื่องจากวิชาหมวดวิจัยเน้นไปในเชิงการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง ผู้สอนจึงมีการสาธิตวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นภาพอย่างชัดเจน

5.4 รูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรนโยบายสาธารณะและ

การจัดการภาคทฤษฎี

รูปแบบการเรียนการสอนมีอยู่หลายรูปแบบ คณะอาจารย์ผู้สอนแต่ละหมวดวิชาที่มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมือนและต่างกัน ให้เหมาะสมกับรายวิชาเหล่านั้น อย่างไรก็ตามมีรูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจที่อาจจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสร้างความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น คือ 1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซักค้ำนและ 2. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์และกระบวนการคิดอุปนัย

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ 1: แนวทางการจัดรูปแบบการเรียนการสอนหมวดวิจัย จุดเน้นที่สำคัญของหมวดวิชาวิจัยคือการลงมือปฏิบัติทำวิจัยทั้ง งานวิจัยกลุ่ม และวิจัยเดี่ยว เพื่อการเตรียมความพร้อม และฝึกฝนทักษะต่างๆ ก่อนลงมือทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นแนวทางการสอนที่เหมาะสมสำหรับวิชาในหมวดวิจัย ดังนั้นแนวทางการสอนที่เหมาะสมคือ

วิธีการปฏิบัติ: 1) รูปแบบการสอนโดยใช้กราฟฟิกโดยเฉพาอย่างยิ่งการนำเสนอบทเรียนโดยใช้กราฟฟิกในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การแสดงให้เห็นโดยใช้กราฟฟิก แผนภูมิ ภาพประกอบว่า ตัวแปรลักษณะใดต้องใช้สถิติแบบใดในการวิเคราะห์ อีกทั้งควรนำเสนอกราฟฟิกในส่วนวิธีการคำนวณ และวิธีการสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการทำวิจัยที่เลือกใช้

2) รูปแบบการสอนแบบซักค้ำน เพื่อให้ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผล ซึ่งมีประโยชน์ต่อการทำวิจัย และวิทยานิพนธ์ เนื่องจากต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้วิจัยเป็นสำคัญในการหาคำตอบ หรือพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้

3) รูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ มีความสำคัญต่อการเรียนในหมวดวิจัย ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนมีการคิดนอกกรอบ แนวความคิดใหม่ๆ และรู้จักหาเหตุผล และข้อสนับสนุนมาอธิบายสมมติฐานทางวิจัย ทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ 2: หมวดวิชาทฤษฎี มีการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่เน้นการบรรยายเชิงสาระ การอภิปรายในห้องเรียน รวมถึงการจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศการสัมมนาเชิงวิชาการทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยการนำทฤษฎีมาประยุกต์ให้เกิดกระบวนการคิด ดังนั้นแนวทางการสอนที่เหมาะสมสำหรับวิชาในหมวดวิชาทฤษฎีได้แก่

วิธีการปฏิบัติ: 1) รูปแบบการสอนแบบซักค้ำน จะมีส่วนช่วยให้การจัดการสัมมนาทฤษฎีเป็นไปอย่างสร้างสรรค์มีการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาและการคิดนอกกรอบเป็นการเปิดกว้างทางความคิด อย่างไรก็ตามนักศึกษาแต่ละคนอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ละคนสามารถวิพากษ์ประเด็นต่างๆ โดยใช้เหตุผล รวมไปถึงผู้สอนก็ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยเพื่อหาข้อสรุปให้กับประเด็นนั้นๆ นอกจากนี้การดูงานนอกสถานที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าไปเยี่ยมชมการทำงานขององค์การที่ประสบความสำเร็จ จะทำให้เห็นนักศึกษาเห็นภาพรวมของการจัดการองค์การ

ข้อเสนอแนะที่ 3: แนวทางการจัดรูปแบบการเรียนการสอนวิชาหมวดประยุกต์ มีการผสมผสานรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ ประเด็น หรือสถานการณ์ต่างๆ

วิธีการปฏิบัติ: 1) ใช้รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย ทำให้นักศึกษาผู้จัก

การตีความ เชื่อมโยง ข้อมูลและเหตุผลต่างๆ ได้ดี
2) การเชิญวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้
ความรู้ในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับบทเรียน จะทำให้
ผู้เรียนเข้าใจประเด็นนั้นๆ พร้อมทั้งสามารถแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนความคิดเห็นหรือ สอบถามข้อสงสัยจากผู้
เชี่ยวชาญได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถนำประเด็น
ที่สนใจไปต่อยอดความคิดใหม่ๆ ในการวิเคราะห์
บทเรียนอื่นๆ

7. เอกสารอ้างอิง

- กองวิจัยทางการศึกษา กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). รายงานการสังเคราะห์เอกสาร
เรื่อง วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์
และวิทยาศาสตร์.
- ทศนา แชมมณี. (2551). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:
กรุงเทพฯ.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2541). ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรื.
- ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาและโลกศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2542). นวัตกรรมสิ่ง
แวดล้อมศึกษา: การสอนด้วยวิธี Storyline โลกและสิ่งแวดล้อมศึกษา.
- อรทัย มูลคำ, สุธิทธิ มูลคำ, นกุล คชฤทธิ์ และนพดล เจนอักษร. (2542). Child Center Storyline
Method: การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์ จำกัด.
- Bloom, B.S. (1956). Taxonomy of educational objectives. Handbook II: Affective domain.
New York: Mckay.
- Bruner, J., Goodnow, J.J. and Austin, G.A. (1967). A study of thinking. New york: Science
Edition.
- Clarke, J.H. (1991). Using Visual organizers to focus on thinking. *Journal of Reading*.
- Davies, I.K. (1971). The management of learning. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Jones, B.F., Pierce, J. and Hunter, B. (1989). Teaching students to construct graphic
organizers. *Educational Leadership*.
- Joyce , B., Weil, M. and Shower, B. (1992). Models of teaching. Boston: Allyn and Bacon.
- Joyce, B. and Weil, M. (1996). Models of teaching. (5th ed.). London: Allyn and Bacon.
- Shaftel , F. and Shaftel, B. (1967). Role playing for social values: Decision making in the
social studies. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Simpson, D. (1972). *Teaching physical education: A system approach*. Boston: Houghton Mufflin Co.

Torrance, E.P. (1962). *Guiding creative talent*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.